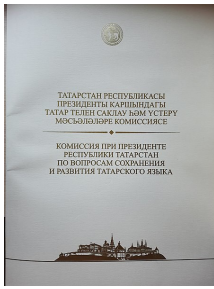

Википедия
Ирекле энциклопедия
tt.wikipedia.org

Татарстанлылар һәм башка татарларның игелекле куллары кирәк Татарча Википедия & со.

Фәрһад Фәткуллин, {{u|frhdkazan}}

Татарстан Республикасы Дәүләт Советы, Казан, 15.12.2021

русский (ru)

<https://w.wiki/4Yfd>

татарча / Tatarça (tt)

<https://w.wiki/4Yzp>

English (en)

<https://w.wiki/4Yrn>

ВИКИМЕДИА
РУ

Викимедиа җәмгыятең татар телле катнашучылары төркеме

Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International ирекле лицензиясе шартларында бастырылган

Россиядә нигез — РФ Гражданнар Кодексының 1286 матдәсе

Викидан нинди файда?

Төбәк өчен:

- * танылу
- * хәбәрдарлык
- * социо-иқътисади үсешне тизләтү
- * кеше капиталы сыйфатын үстерү

Халык өчен:

- * телне саклау һәм үстерү
- * заманча мәгълүмәти мохиттә тотрыклы вәкиллеке
- * бүгенге кешеләргә файдалы булу һәм киләчәктә хәтердә калу

Максат

Катнашучылар Вики-мәсләкләрне,
Википедия һәм башка Викимедиа
проектлары мөмкинлекләрен, боларны
куллану, үстерүче волонтерларны
тану, дәвам итүләрен һәм күбәюен
стимуллаштыруның файдалылыгын
тоя башлай

Эчтәлек

1. Ни өчен бу миңа?
2. Ни бу һәм файдасы нидә?
3. Тел һәм мәдәниятне саклау һәм үстерү өчен Вики
4. Вики Татарстанда
5. Вики татар телендә
6. Вики Россиядә һәм дөньяда

1 бүлек. Ни өчен бу миңа?

機

Үзгәрешләр ноктасы (X)

危機

Хәвеф-хәтәр + X = Кризис

機會

X + бергә = Мөмкинлек

Традицион кытай иероглификасы

Хәвеф-хәтәр

Мәгълүмати цунами: Сез нәрсә белән
әһәмиятле? Фейк түгелме? Дәлил?

Тел һәм башка мәдәни «көйләүләр»
опцияләре: 2030 яки иртәрәк?

Мәдәни контент өчен 70+ еллык
копирайт концентрацион лагерьләре

Фейк түгелме? Дәлил?

«1921 елгы куркыныч ачлыгы вакытында Ленин коммунистик Россияне коллапстан саклау өчен Американ ярдәм администрациясен чакыра һәм ике ел дәвамында АРА 10 миллион кешене ашата.

1931 елда жирлеләрнең күпчелеге АРА турында инде берни белми, нәрсәдер ишеткәннәре исә "ашамлыклар өчен СССР түлэгән, американнар түгел ич?" дип сорый иде.

1992–2007 елларда Америка элекке СССР илләренә күрсәткән ярдәм 28 млрд доллар тәшкил итә.

1999–2000 еллардагы АКШ һәм ЕБ Россиягә күрсәткән ашамлык ярдәме бөтен Африкага күрсәтелгәннен уза.

Тарих кабатлана. 20 ел узды — һәм моның турында беркем хәтерләми.»

*Кирилл Фокинның «Ач булганнары ничә миллион? — Ун!» мәкаләсеннән
«Новая Газета» сайты, 18 ноябрь 2021, <http://amp.gs/jYf62>*

2030 көйләүләре

The screenshot shows the gov.il website with a blue header. The main navigation menu includes "Услуги и информация", "Ведомства", "Информация", and "Прием посетителей". The language dropdown is set to "Русский" (Russian), with other options like "English", "العربية", "Español", and "Français" visible. The main content area features a large headline in Russian: "Откройте для себя новый удобный способ получения государственных услуг онлайн" (Discover a new convenient way to get government services online). Below the headline is a search bar with the text "Поиск услуги или информации..." (Search for service or information...). A photo of a man and a woman looking at a laptop is also visible.

коронавирус и вакцинация

[подробнее →](#)

+ Татар теле Европа Берлегенең 2030 телләр тигезлеге программасында
<https://european-language-equality.eu/>

Татарстанлылар һәм башка татарларның игелекле куллары кирәк. Татарча Википедия & со. @ ТР Дәүләт Советы - <https://w.wiki/4Yzp>

Иреккә әллә 70+ еллык копирайт лагерьләренә?

2014: Ирекле лицензияләр РФ
ГКна кертелде — 1286 матдәсе

Хәзер **(с)** урынына шулай ярый:

*Сайттагы барлык материаллар
лицензия буенча тәкъдим ителә:
Creative Commons Attribution 4.0
International*

kremlin.ru

government.ru

duma.gov.ru

council.gov.ru

tatarstan.ru

tatar-congress.org

h.б. @ <https://w.wiki/677>

Мөмкинлекләр

Планетаның һәр ватандашы:

ТТТ турында белә
(Татарстан, татарлар һәм татар теле)

ТТТны аңлый һәм анда инвестицияләр ясый

ТТТны сизә, ярата һәм көчләндерә

Кеше игътибарын теләүче тел һәм башка мәдәни мирас бу кыйммәтле ресурс өчен нәрсә белән түли ала?

Заглавная	О проекте	Стратегия	Направления	Вики-Списки	Регионы	Народы	Многоязычие	Статистика
Республика Татарстан	Структура	Меры	Партнёры	Хронология	Осведомлённость	Вики-списки	Статистика	Районы
Кайбицкий район	Партнёры	Хронология	Осведомлённость	Вики-списки	Статистика			

Добро пожаловать на страничку по реализации вики-муниципального проекта на благо Кайбицкого района!

Цель: Обеспечить эффективную вики-поддержку непрерывного повышения деловой, инвестиционной, культурной, научной, социальной и туристической привлекательности района на татарстанском, российском и международном уровнях.

Ожидаемый результат [править]

- Район становится столь же глобально известным, как регионы любой страны мира.
- Вся совокупность культурного и образовательного, бизнес и социального потенциала района служит всем гражданам планеты и ценится ими.
- Региональное многоязычие из темы для беспокойства становится центром прибыли.

Объём работ [править]

1. Подготовить базовые списки
2. Структурировать проект (набросок по Казани).
3. Подготовить перечень работ, карты-списки, эталонные образцы и инструменты мониторинга тематической статистики

“ Представьте себе мир, где каждый человек знает, любит и чувствует Кайбицкий район как неотъемлемую часть себя. В этом наше призвание. ”

— Девиз проекта

“ Aut viam inveniam aut faciam
(рус. Или найду дорогу, или проложу ее сам) ”

— Ганнибал

Телдәге Викины муниципаль район кирәкләренә хезмәт иттерү w.wiki/3A6d

Татарстанлылар һәм башка татарларның игелекле куллары кирәк. Татарча Википедия & со. @ TP Дәүләт Советы - <https://w.wiki/4Yzr>

Кешененц ярдәмчесе

Мәдәният — файдалы
мәгълүматны генетик
булмаган юлы белән
эшкәртеп чыгару,
тапшыру һәм саклау
мөмкинлеге.

Россия Фәннәр академиясе
профессоры, эволюцион
биолог Александр Марков
@ <http://amp.gs/j8d9b>

(Вааль, Франс де 2007 фәнни
эше буенча)

Киң мәгънәдә:

Исән калуны тәэмин
итү, тормыштан
канәгәть булу һәм
ләззәт алу, шәхси
һәм иҗтимагый
уңышка ирешү өчен
алдынгы
практикалар
тупланмасы.

2 бүлек. Вики – бу:

Ни?

Ничек?

Нигә?

Кайдан?

Дәлил?

Вики асылы

гавайча: тиз

Текстларны бергәләп тудыру, үзгәртү һәм
гиперсылтамалар белән бәйләү жиңеллеге

Информацион технология (движок)

Катнашучылар жәмгыяте

Оешма хәтере

**Ижтимагый трансформацияне
тизләтүче катализатор**

Цифрлы трансформация = божра буенча саклану

Такымның *һәрбер* вәкиленә теләсә нинди чыккан мәсьәлә буенча *мөстәкыйль килеш* нәтижәле *карарлар* кабул итү һәм *гамәлләр* кылу өчен бар кирәкләрне тәэмин итү:

МӘГЪЛҮМАТ ТУЛЫЛЫГЫ
КОНТЕКСТЛЫ БЕЛЕМ
ПРАКТИК ОСТАЛЫКЛАР
ВӘКАЛӘТЛӘР

Кем уйлап чыккан моны?

Ветхий Завет.

Книга Бытия.

Глава 2. Стихи 19, 25

19: Господь Бог ... привел *(всех животных ... и всех птиц небесных)* к **человеку**, чтобы видеть, как он назовет их, и чтобы, как наречет человек всякую душу живую, так и было имя ей.

25: И были оба наги, Адам и жена его, и не стыдились.

Коран. Сура 2 (Аль Бакара/Корова)

Аяты: 30-35

30. И сказал твой Господь ангелам: "Я поставлю на земле **наместника**"

33. Аллах сказал: "О Адам! **Разъясни им [суть] имен**".

34. И тогда Мы повелели ангелам: "Падите ниц перед Адамом".

35. "О Адам! [Н]е приближайтесь к этому дереву, а не то окажетесь в числе нечестивцев".

Вики — бу ничек?

Самоуправляемая команда

Непрерывное
совершенствование

Многосторонняя горизонталь

Все действия публичны

*Обязательно только решение
всеобщего или локального вече*

Принципы важнее скорости

Берите всё в свои руки!
Никаких гарантий.

Википедиянен кайчан булсачылыгы

д.р. 15.01.2001

всё ценное сохраним

сегодня 300+ языков

уже готовы принять ~600

Посещаемость 04.2021:

~ 1,9 млрд гаджетов

~ 23 млрд обращений,

Россия №7, 596 млн.обращ.

Боларны хөрмэт иткэн берәүләр бармы?

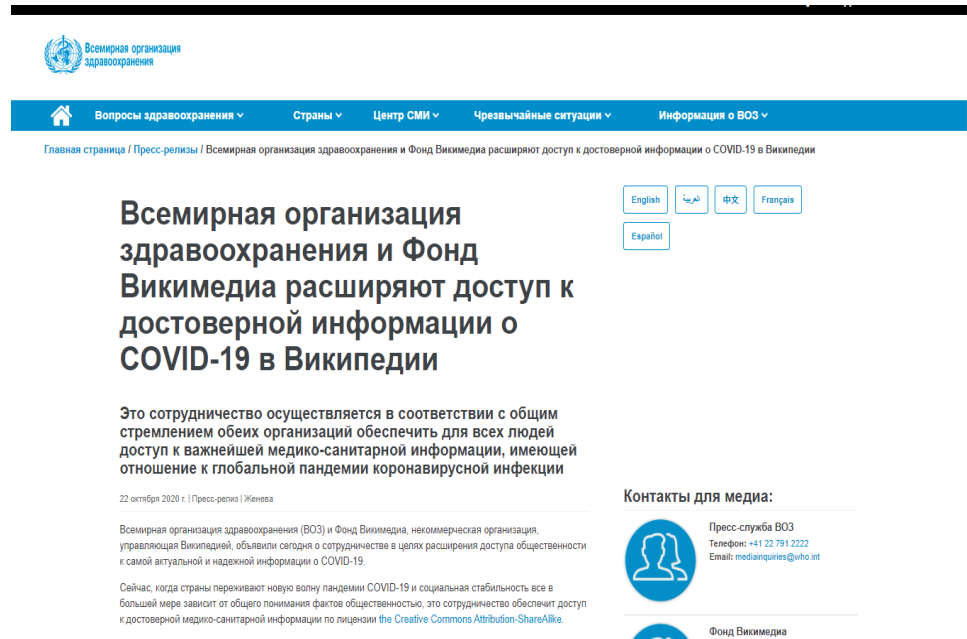
Россия

ООН

*Свободные лицензии
ГК 1286 (2014 г.)*

Перечень поручений
Президента РФ (2018)

поддержка
МИД, Совета Федерации,
глав регионов, Фонда
президентских грантов,
Общественной палаты,
ФАДН России, и т.д

Всeмирная организация здравоохранения

Вопросы здравоохранения | Страны | Центр СМИ | Чрезвычайные ситуации | Информация о ВОЗ

Главная страница / Пресс-релизы / Всемирная организация здравоохранения и Фонд Викимедиа расширяют доступ к достоверной информации о COVID-19 в Википедии

English العربية 中文 Français Español

Всемирная организация здравоохранения и Фонд Викимедиа расширяют доступ к достоверной информации о COVID-19 в Википедии

Это сотрудничество осуществляется в соответствии с общим стремлением обеих организаций обеспечить для всех людей доступ к важнейшей медико-санитарной информации, имеющей отношение к глобальной пандемии коронавирусной инфекции

22 октября 2020 г. | Пресс-релиз | Женева

Всемирная организация здравоохранения (ВОЗ) и Фонд Викимедиа, некоммерческая организация, управляющая Википедией, объявили сегодня о сотрудничестве в целях расширения доступа общественности к самой актуальной и надежной информации о COVID-19.

Сейчас, когда страны переживают новую волну пандемии COVID-19 и социальная стабильность все в большей мере зависит от общего понимания фактов общественностью, это сотрудничество обеспечит доступ к достоверной медико-санитарной информации по лицензии the Creative Commons Attribution-ShareAlike.

Контакты для медиа:
 Пресс-служба ВОЗ
 Телефон: +41 22 791 2222
 Email: media@who.int

Фонд Викимедиа

ВОЗ, ЮНЕСКО, Программа
развития, ФАО, Права
Человека, ЮНИСЕФ, ВОИС

Викимедиа идеаллары

Күз алдыгызга
һәрбер кеше
бар булган гыйлемгә
ирекле килеш
ирешә алган
бер дөньяны
китерегез.

Гамәлләребез нәкъ
шуңа юнәлгән.

Википедия максаты

*иң беренчедән —
Жир йөзөбездәге
һәрбер кеше үз туган
телендә ирешә алган
иң югары сыйфатлы
ирекле
энциклопедияне
булдыру һәм
жәйткерү проекты*

Жаны супер. Матди нигезе бармы?

Один из самых влиятельных сайтов всех времён

Внимание поисковиков и голосовых помощников

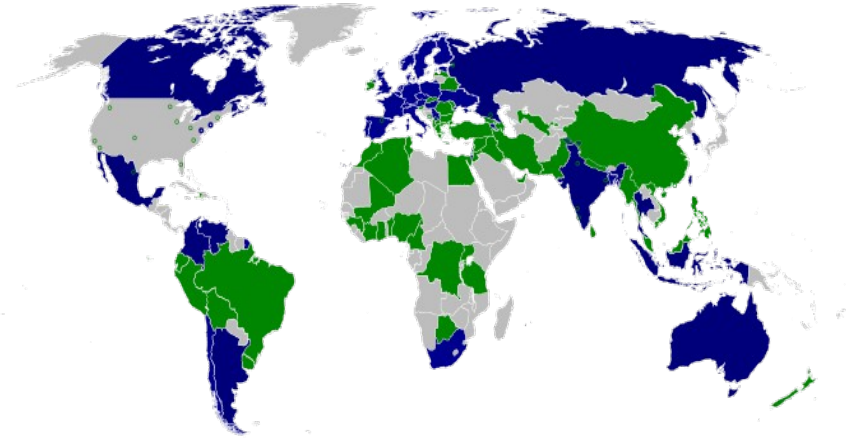
Благотворительный фонд ответственный за устойчивое развитие (США)

Всемирные пожертвования (США)

Фонд целевого капитала (США)

Глобальная серверная инфраструктура (5+)

Контент в общественном достоянии (CC0) или под свободными лицензиями CC BY и CC BY SA

Объединения-участники Движения Викимедиа

Эшлиме бу эйбер?

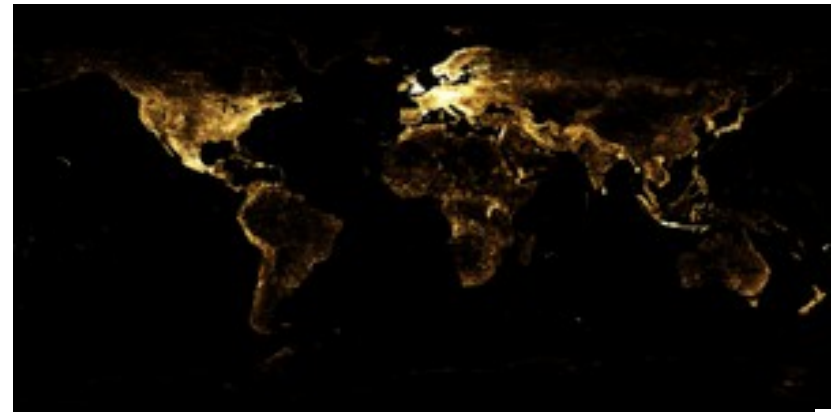

«Студенты сегодня
перепроверяют
утверждения профессоров
по Википедии,
информация в которой в
большинстве случаев верна.»

Cedric Denis-Remi,
Парижский университет PSL,
Вице-президент по развитию,
Цифровая трансформация
Times Higher Education, КФУ,
27.11.2019

«Турист идёт
в поисковик и дальше в
Википедию и т. д. Поэтому
регионам важно развивать
там своё присутствие.»

Олеся Олейникова /
Profі.Travel / Казанский
туристический форум 2019:
Ориентиры будущего.

3 бүлек. Телне һәм мәдәниятне саклау һәм үстерүдә Вики

Нәрсә?

Ничек?

Нигә?

Кайдан?

Дәлил?

Телне һәм мәдәниятне саклау өлкәсендәге парадокс

Үзгәрүләре аркылы гына сакланалар.

Үзгәрешләрдән яшәешен югалткан
мәдәният һәм телләрне генә саклап була.

Константин Замятин, Анника Пасанен, Янне Саарикиви

"Россия телләрне ничек һәм ни өчен сакларга", 2012.

I баб. Күптелле жәмгыять һәм күптелле индивид.

"Телләрнең үзгәрүче роле" бүлеге, 35 бит.

***«Үз Википедиясе булмаган телнең
цифрлы мохиттә тотрыклы яшәвенә
өчен шанслары юк.»***

Телләрнең цифрлы үлеме, Андраш Корнай һ.б., 2013
Математик лингвистларның халыкара такымы

«Китмибез!» Габдулла Тукай (1907)

Мәсьәлә телдә генә түгел.

***Эш халкыбызга алга атлый алу өчен юл ачкан
гыйльми нигез һәм халыкның белем дәрәжәсендәдер.***

Исмәгыйль Гаспралы (1851-1914)

Общий критерий устойчивой сохранности языка

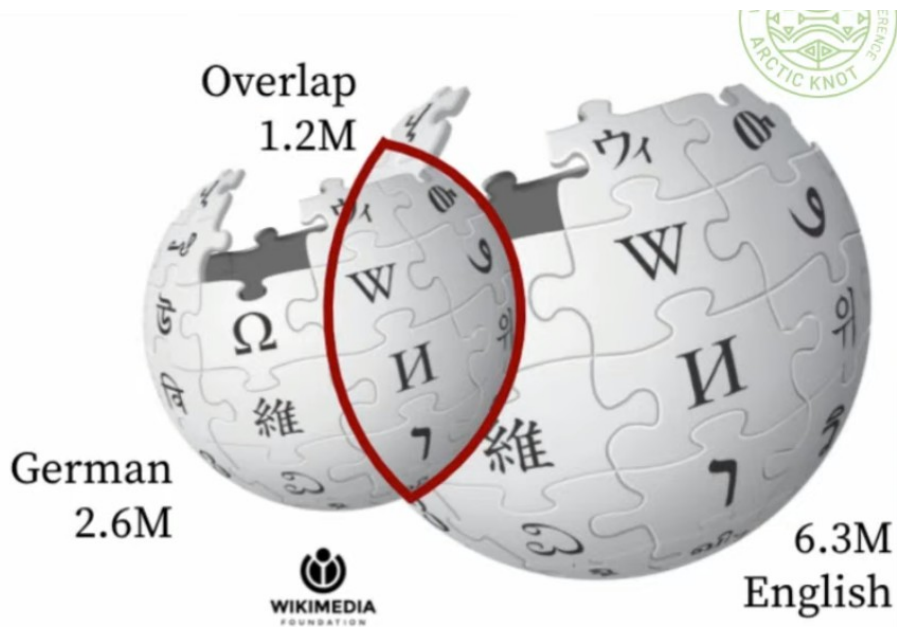
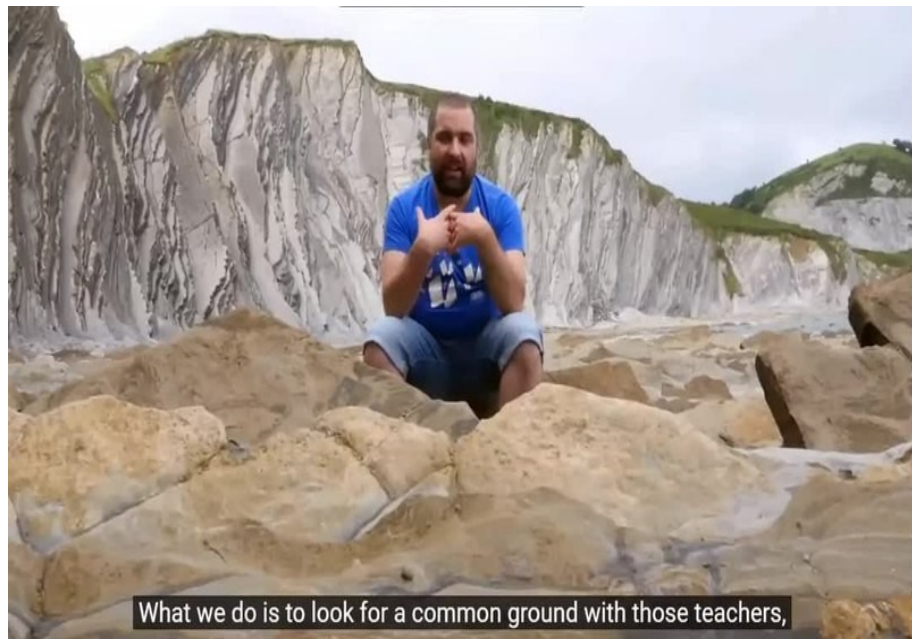

Возможность
получать на желаемом языке
любые необходимые сервисы
наивысшего качества
в любой точке Вселенной
безотлагательно и во веки веков

Нужно и много и не утонуть

Контент на родном языке нашим детям нужен на все темы!
(Кельтский узел, июнь 2020)

Современный язык должен содержать не менее **20** млн понятий.
(Арктический узел, июнь 2021)

Прогнозируется, что для описания карты знаний человечества в энциклопедии должно быть более **100** млн. статей. (2015)

Многоязычная база знаний Викиданные преодолела **96** млн. (декабрь 2021)

Ответственность за
эффективное осуществление
права каждого человека участвовать в
культурной жизни возлагается на
государства-участники,
органы и специализированные учреждения ООН и
на гражданское общество планеты в целом.

Международный пакт об экономических,
социальных и культурных правах ООН (1966)

*Культурные знания и языки —
культурное наследие всего человечества*

Конвенции ЮНЕСКО (2003, 2005)

Заманча телнең экосистемасы

Универсальная энциклопедия

Фото-аудио-видео-архив-музей

Полный словарь

Открытая онлайн-библиотека

Коллаборативный самиздат

Глобальные Коммерсантъ/ТАСС

Онлайн-Гарвард/МГУ/Иннополис

БД для умных помощников

Путеводители

Цитатники

Карты

*О ты мой конь,
о мой КамАЗ...*

*Отца и матери
смартфон...*

*Ты озарял
мою печаль...*

*Пойдёшь ли ты
со мною вдаль?*

Вики белем базасы элементы

WIKIDATA

- Баш бит
- Жәмгыять үзәге
- Форум
- Создать новый элемент
- Соңгы үзгәрешләр
- Очраклы бит
- Сервис запросов
- Поблизости
- Белешмә
- Иганә итү

Лексикографические данные

- Создать новую лексему
- Соңгы үзгәрешләр
- Случайная лексема

- Кораллар
- Бирегә нәрсә сылтый
- Бәйләнешле үзгәрешләр
- Махсус битләр
- Даими сылтама
- Бит турында мөг
- URI
- Бу сүз жиб

Халыкара галәми станция (Q25271)

(600+ тел)

Кешеләрнең яшәве мөмкинлеген тәэмин итүче түбән Жир орбитасында урнашкан ясалма иярчен

үзгәртү

Халыкара космик станция | Халықара ғәләми станиціә

логотип

үзгәртү

сурәт

үзгәртү

диңгез дәрәжәсе өстендә

405 километр

үзгәртү

Все введённые языки

РТ/РФ Дәүләт хезмәтләрен дә шулай уйнатмыйкмы? Wikibase!

Татарстанлылар һәм башка татарларның игелекле куллары кирәк. Татарча Википедия & со. @ ТР Дәүләт Советы - <https://w.wiki/4Yzp>

Дөньяда күп нәрсә белдем, Син туган тел аркылы...

Кеше белән ул аңлаган
телдә сөйләшкәндә,
башы белән
сөйләшәсең.

Кеше белән аның ана
телендә аралашканда -
йөрәгенә мөрәжәгать
итәсең.

Нельсон Мандела

<https://www.instagram.com/p/CLixMB-qrKa/>
@ rusminnikhanov 21.02.2021

ГОД РОДНЫХ ЯЗЫКОВ
И НАРОДНОГО ЕДИНСТВА
В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН

2021

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА
ТУГАН ТЕЛЛӘР ҺӘМ
ХАЛЫКЛАР БЕРДӘМЛЕГЕ ЕЛЫ

Йә бар кирәкләрне тәэмин итә, йә тар төркем хоббисы кала.

Comparison of total pageviews or unique devices across multiple projects

Options

Dates Latest 90 ▾

2021-09-12 - 2021-12-1

Date type

Daily ▾

Metric ⓘ

Unique devices ▾

Platform

All ▾

Agent ⓘ

User ▾

Projects Enter up to 10 projects

✕ Clear

[✕ tt.wikipedia.org](#)
[✕ ba.wikipedia.org](#)
[✕ cv.wikipedia.org](#)
[✕ mhr.wikipedia.org](#)
[✕ myv.wikipedia.org](#)
[✕ ru.wikipedia.org](#)
[✕ udm.wikipedia.org](#)
[✕ en.wikipedia.org](#)
[✕ fr.wikipedia.org](#)
[✕ fi.wikipedia.org](#)

Chart type

Permalink

Download ▾

Show values

Begin at zero

Logarithmic scale

udm.wikipedia.org: Error querying Unique-devices API - Not found.

myv.wikipedia.org: Error querying Unique-devices API - Not found.

Totals

Unique devices

Daily average: 80,687,392

Statistics (all time)

Pages: 75,319,975

Articles: 11,538,774

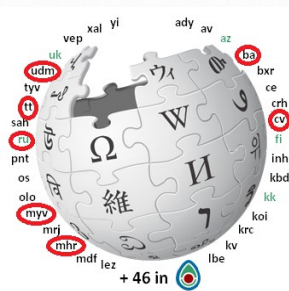
Edits: 1,387,220,286

Images: 1,271,182

Users: 50,655,385

Active users: 158,215

Admins: 1,349

<https://pageviews.toolforge.org/siteviews/>

Татарстанлылар һәм башка татарларның игелекле куллары кирәк. Татарча Википедия & со. @ ТР Дәүләт Советы - <https://w.wiki/4Yzр>

Коллективное производство знаний

Развивающийся язык находится обычно в общении во всех сферах жизненного цикла. **Исключение хотя бы одной сферы**, будь она разделом какой-то науки или искусства, производства или услуг, из общения на этом языке, т.е. **из производства образов мысли**, наносит языку **непоправимый удар**, способствует его **вымиранию**. ...

Надо стремиться, чтобы новость ожидали из формулировок этого языка.

физик Гайнулла Ф. Шәйхиев (1936-2003)
Татарский в Вики w.wiki/6Nu

4 бүлек. Татарстанда Вики – бу:

Нәрсә?

Нигә?

Ничек?

Ирешелгәне?

Вообразите себе

мир, где каждый

знает, чувствует и любит

Татарстан, татар, татарский язык и
связанное культурное наследие

как свои пять пальцев.

У нас получилось.

Вики-путь к этой мечте

Использование возможностей
проектов Викимедиа для
поддержки непрерывного культурного,
образовательного, социального и
экономического развития Татарстана,
носителей татарского языка и культуры.

Чишелеш: Цифрлы игезэк

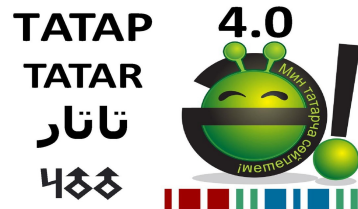

Всемирная
интеграция
истории и
культуры татар
(w.wiki/3AML)

Татарстан
(w.wiki/nzx)

һәм

татар дөньясы
(w.wiki/3rG)

Вселенная
знаний на
татарском
(w.wiki/3BLk)

Башкирским вики-бабушкам привет от татарских дедушек!

«А вам, молодёжь, показать миру достойный пример.»

Госсоветник РТ М. Шаймиев, 1.10.2018

Татарстанлылар һәм башка татарларның игелекле куллары кирәк. Татарча Википедия & со. @ ТР Дәүләт Советы - <https://w.wiki/4Yzr>

Чтобы масштабируемо было...

«Покажите, как это возможно. В Татарстане сделаем. Польза для регионов ваших вики-коллег по всей России — готовый кейс.»

Александр Терентьев, Департамент по вопросам внутренней политики
Аппарат Президента РТ, 20.10.2018, <https://w.wiki/32rT>

Вики-Татарстан

Язык: русский · English · татарча/tatarça

Умный регион Республика Татарстан

Использование возможностей проектов Викимедиа для поддержки регионального развития Республики Татарстан

Заглавная

О проекте

Стратегия

Направления

Вики-Списки

Регионы

Народы

Многоязычие

Статистика

Республика Татарстан

Структура

План

Меры

Партнёры

Хронология

Вики-списки

Статистика

Районы

См. также: Умный регион/Стратегия

Уже реализующиеся в РТ и иные инициативы по потенциальным направлениям в сотрудничестве с всевозможными местными партнёрами эффективнее координировать и реализовывать программным образом.

Цель и критерии достижения [править]

Сделать Татарстан яркой точкой на ментальной карте планеты:

- Всевозможная актуальная энциклопедическая информация о Татарстане доступна людям и поисковикам на любом языке мира.
- Информация, публикуемая татарстанцами в проектах Викимедиа, является значимой, фактической (нейтральной) и проверяемой.
- Население и организации Татарстана являются квалифицированными участниками и полноправными совладельцами всех проектов Викимедиа, уважаемыми членами международного сообщества.

Стейкхолдеры и координация [править]

Стейкхолдерами татарстанского вики-проекта являются:

- все граждане, организации и органы власти Татарстана,
- всемирное сообщество волонтеров-редакторов проектов Викимедиа и представляющие их организации и объединения международного Движения

Содержание [скрыть]

- 1 Цель и критерии достижения
- 2 Стейкхолдеры и координация
- 3 Виды работ
 - 3.1 Списки всех значимых региональных феноменов по направлениям
 - 3.2 Списки всех значимых региональных феноменов по муниципалитетам
 - 3.3 Описательная работа по каждому феномену
 - 3.4 Организация вики-конкурсов и марафонов
 - 3.5 Участие в прочих общественно-полезных проектах
 - 3.6 Повышение осведомлённости о татарстанской и около-татарстанской вики-активности
- 4 Измеряемость результатов
- 5 Примечания
- 6 См. также

<https://w.wiki/6CW>

Татарстанлылар һәм башка татарларның игелекле куллары кирәк. Татарча Википедия & со. @ TP Дәүләт Советы - <https://w.wiki/4Yzp>

Тармак хәкимият органнары

«В сайты всех органов власти РТ стоит интегрировать ссылки на статьи про них в Википедии. Это будет мощный сигнал всему миру о том, что республика достойна внимания как социум».

*Роман Шайхутдинов,
вице-премьер
Татарстана,
2.08.2018, w.wiki/32sD*

«Татарстан заказал статьи в Википедии»

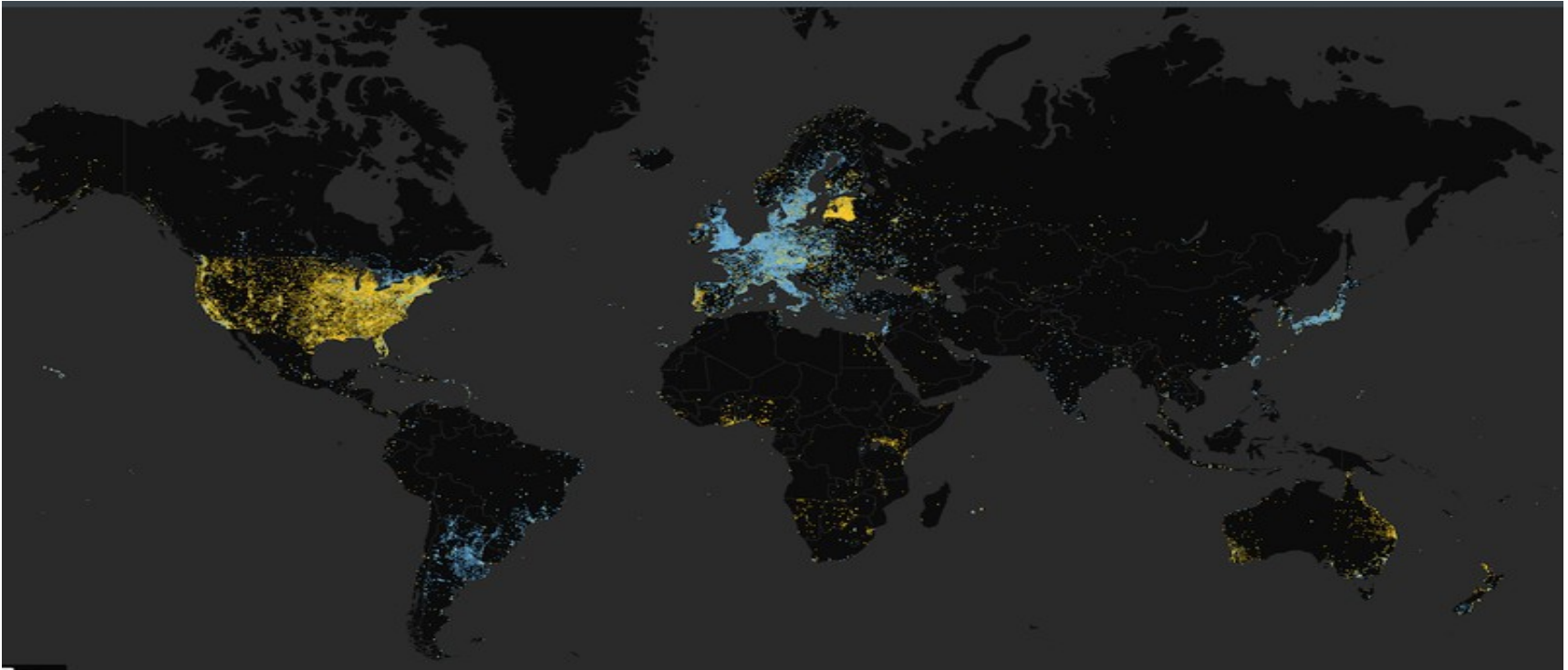
22 октября 2020 года <https://w.wiki/jFd>

Новости о вики-проекте «Умный Татарстан»
[https://w.wiki/\\$Uq](https://w.wiki/$Uq)

Цифрлы мәдәни мирас

Карта музеев мира в Википедии (март 2020)

Викимедиа Швеция и ЮНЕСКО, письмо нац. делегациям [w.wiki/NxF](https://www.wiki/NxF)

*«Все музеи Татарстана на одну доску с Лувром»
во всемирный день музеев 18.05.2020, [w.wiki/R7g](https://www.wiki/R7g)*

Татарстанлылар һәм башка татарларның игелекле куллары кирәк. Татарча Википедия & со. @ ТР Дәүләт Советы - <https://www.wiki/4Yzp>

Татар теленен цифрлы Тотрыклылыгы критерие

Глобальная
посещаемость
татароязычного
справочно-
энциклопедического
контента выше, чем
сегодня у всех СМИ
и интернет-порталов
Татарстана вместе
ВЗЯТЫХ.

*«Лишь в свободе
жизни красота,
Лишь в отважном
сердце вечность есть»*

М.Джалиль

Моабитская тетрадь

*Дорожная карта по
вики-сотрудничеству с
Тат.Комиссией*

w.wiki/nxa

(Зарипов А.Р., Ахметов М.Г.)

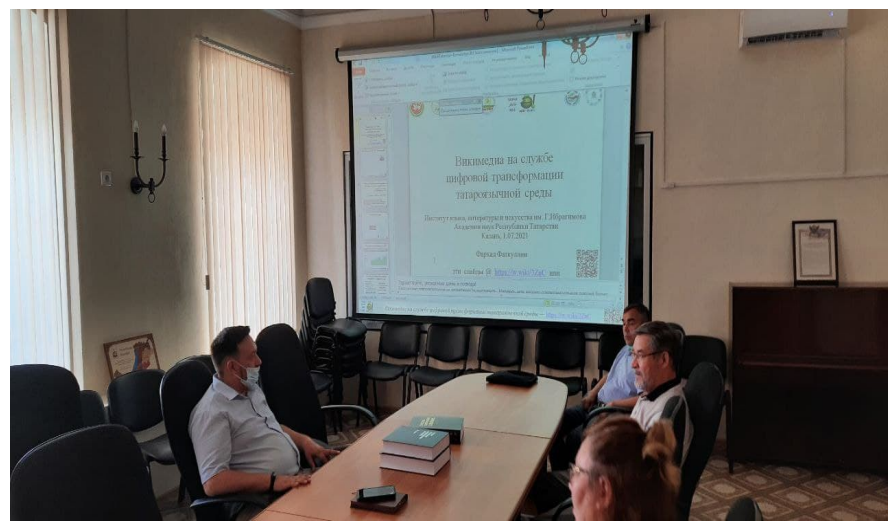
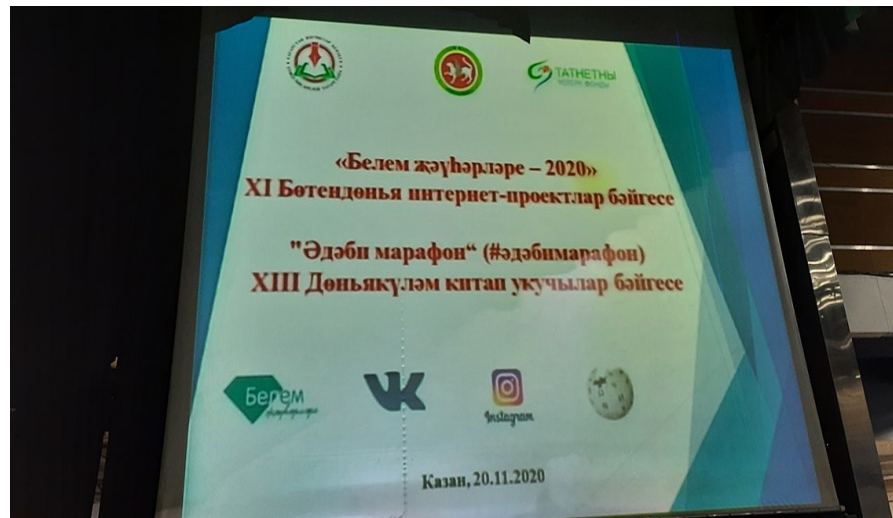

Тагын кем аңлый?

**Место и роль ресурсов
Викимедиа в образовании,
усвоении знаний и расширении
границ доступного знания**

Абдулла А. Хамидуллин
Богатые Сабы, 18.10.2019
w.wiki/DgH

*Госкомитет по туризму, Мин.Обр.науки, Фонд развития Татнета,
Институты Академии наук РТ, Татмедиа, вузы, частные физ. и юр.лица и т.д.*

5 бүлек. Вики татарча – бу:

Ни?

Ничек?

Ни өчен?

Төрләре?

Инициативалар?

Татарча Википедия?

tt.wikipedia.org

д.р. 15.09.2003

Сегодня

1 из 300+

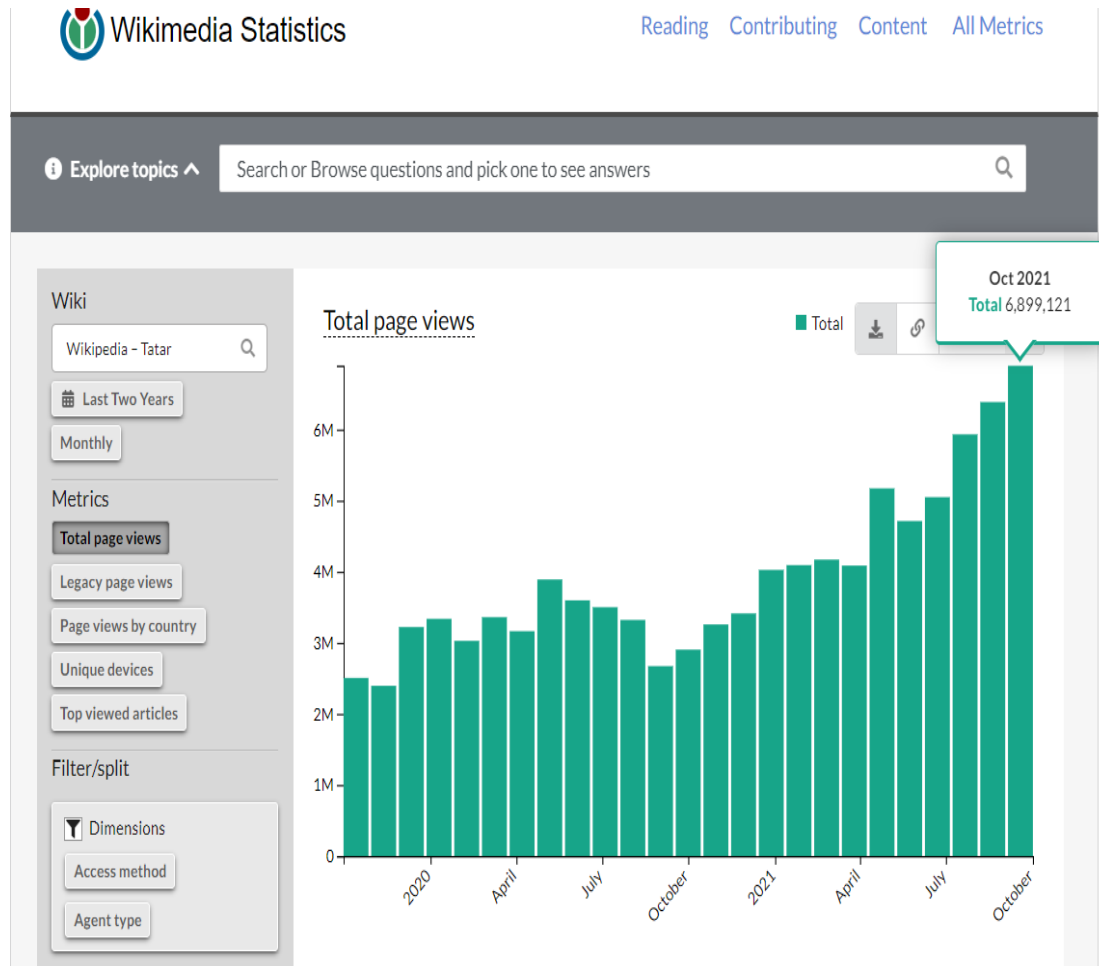
320 000+ статей

~ 100 активн. волонтеров
/ мес.

~ 3500 читателей / день

~ 1/3 из России

16 конкурсов / год

Годовой отчёт 2020-21: <https://w.wiki/4QUS>

Татарстанлылар һәм башка татарларның игелекле куллары кирәк. Татарча Википедия & со. @ ТР Дәүләт Советы - <https://w.wiki/4Yzp>

Чагыштырмача күрсәткечләр

Показатель	ВП на английском	ВП на русском	ВП на татарском
Обращений (день, ноябрь)	265,589,444 (2020) 225,130,952 (2021)	27,911,880 (2020) 29,729,339 (2021)	9,570 (2020) 29,350 (2021)
к Заглавн. странице (день, ноябрь)	6,578,404 (2020) 5,273,319 (2021)	457,763 (2020) 563,664 (2021)	665 (2020) 692 (2021)
с кол-ва гаджетов (день, ноябрь)	76,241,259 (2020) 62,462,638 (2021)	9,196,686 (2020) 9,087,892 (2021)	1,776 (2020) 8,621 (2021)
Статей	6,209,289 / 6,423,271	1 683 458 / 1 778 361	236 725 / 321 066
Слов	3,744,823,645 - 16.12.20 4,018,002,861 - 15.12.21	798 401 208 — 16.12.20 869 734 952 — 15.12.21	50 972 588 — 16.12.20 63 643 504 — 15.12.21
Страниц	52,146,011 / 54,781,232	6 419 295 / 6 778 285	366 988 / 462 816
Правок на страницу	18.98 / 19.27	17,26 / 17,46	7,80 / 7,01
Участники (ноябрь)	414,442 (2020) 379,252 (2021)	45,936 (2020) 43,280 (2021)	116 (2020) 150 (2021)
Администраторов	1,119 / 1,067	83 / 77	8 / 6

tt.wikipedia.org

Википедия
Ирекле энциклопедия

Баш бит
Эчталек
Исемлек
Очраклы бит
Хәзерге вакыйгалар

Катнашу
Җәмгыять үзәге
Бәхәслек
Соңгы үзгәрешләр
Яңа битләр
Белешмә
Игана итү

Кораллар
Бирегә нәрсә сылтый
Бәйләнешле үзгәрешләр
Файл тәяү
Махсус битләр
Давми сылтама
Бит турында мағлұмат
Бу биткә (чыганакка) жибару
Викимағлұмат элементы

Бастыру/чыгару
Китап булдыру
PDF форматында күчереп алу
Басма версия

Башка проектларда
Викикөзөнткү
Медиа-вики
Мета-вики
Многоязычная Википедия
Викикитәп
Викикитәрләр
Викикитәп
Викимағлұмат
Викимания
Викиөзөк
Викисузлек

Баш бит Бәхәс

Уку Үзгәртү Вики-текстны үзгәртү Тарихын карау Ещә

Wikipedia әчәндә әзләү

Баш бит

Википедиягә рәхим итегез!

Ирекле эчталекле энциклопедияне һәркем яза ала.

Тулы исемлек > Эчталек Порталлар Latin imläs

Википедиянең татарча бүлегендә
299 385 мәкалә бар.

Мәкалә булдыру

Бүген 2021 елның 22 июнь көне (сишәмбе) – Вакыт 06:26 UTC (Битмә яктарына) – Күренеш: мобиль / санак

Көн рәсеме

Бонтеку-Лейк суусаклагылы өстендә йөзгән Каз Юлы күренеше

Датчас: август 21 июнь 2017, 21:11 Селен фотографиясе

Бу көнне ... (22 июнь)

Белорусия, Русия Федерациясе һәм Украинада — Хәтер һәм кайгы көне; Бразилиядә — Орхидеяләр сәюкчеләре көне; Франциядә — Органнарны бүлек итү һәм трансплантация турында уйланы көне, һ.б.

- 1671 — Төркия Польшага сулуш игълан ите.
- 1876 — Испания үз конституциясен кабул ите.
- 1887 — татар драматургы Фазыл Туйкин туа.
- 1914 — һарун Иосифов, тюрколог, этнограф, эпиграфика белгече туа.
- 1925 — радио дикторы Әминә Сафуллина туа.
- 1940 — Икенче Бөтендәнья сулушында Франция капитуляциясе.
- 1941 — Алмания Советлар Союзына һөжүм ите, Бөек Ватан сулушы башлана.
- 1973 — БМОга ГДР һәм ГФР кабул ителеләр.
- 2008 — тел белгече, профессор Диләрә Тумашева вафат була.

Таныш булайык

Википедия — Бөтендәнья пәрәвезе кинлекләрендә Вики механизмы ярдәмендә универсаль энциклопедия үстөрү проекты.

Дөнъяның 300 телендә бүлекләре булган Википедиянең максаты — теләсе нинди кеше үзгәртүләр кертпә яхшырта алган, ирекле илеш кулланыла алырлык объектив һәм тикшеренә алырлык эчталек тәкъдим итү. Тел-ара координацияләү әшендә лингва-франка буларак инглиз теле кулланыла.

Проект табиғате нигез принциплар белән билгеләнә. Эчталеге Creative Commons CC BY-SA хокуки лицензиясе буенча булдырыла һәм кулланыла.

Җаваплылыктан баш тарту

Википедия үз эчталегенә "дөрес булуы турында гарантия бирми"

Википедиянең Интернетта яшәвенә ярдәм итүче Викимедиа фонды, проект чикләрендә тулланган мағлұматлар арасында хаталарның булуы өчен җаваплы түгел. Шахси кертемнәре өчен җаваплылык катнашу-чыларда калга.

Катнашу

- Катнашырга: Нигез тәртипләр һәм башка кагыйдә-киңәшләр белән танышып алыгыз, һәм вики-этикетны хөрмәт итегез; теркалу киңеш ителә, өмме мажбүри түгел.
- Ярдәм кирәк: Ярдәм битләренә карал чыгыгыз, анда хәл ителмәгән сорауларны ивә булушу үзгәбездә сорагыз; теркалган катнашучылар ярдәм күрәстәргә әзерләгән белдергәннәре арасынан актив волонтерларга мәрәҗәгать итеп, остаз булулары турында сорый алалар.
- Көчләрегезне тикшерергә: Әйрану урынында үзгәртүләр кертпә карагыз яки мәкаләләргә язу / тәзәтү киңәшләре белән танышыгыз.

Сәлам, Q5481! 129 тел. Татарча?

Татарстан Республикасы (**Татарстан**, *рус. Республика Татарстан*) — *Россия Федерациясе* белән берләшкән һәм *Россия Федерациясе* субъекты булган демократик хокукий дәүләт, *Татарстан Конституциясе*, *Россия Федерациясе* һәм Татарстан арасындагы махсус шартнамә нигезендә *Россия Федерациясе* белән берләшкән республика.^[1] Татарстан Россиянең Идел буе федераль бүлгесенә керә. Республика башкаласы — Казан шәһәре.

«*Татарстан Республикасы суверенитеты, Россия Федерациясе карамагындагы мәсьәләләрдән һәм Россия Федерациясе белән Татарстан Республикасының уртак карамагындагы мәсьәләләр буенча Россия Федерациясе өлкәләреннән тыш, дәүләт хакимиятенә (канун чыгару, башкарма һәм суд) бөтен тулылыгына ия булуда чагыла һәм Татарстан Республикасының аерылгысыз хасияте* була.

[Татарстан Республикасы Конституциясе](#) >>

Россиядә икътисадый яктан иң көчле төбәкләрнең берсе. 1920 елның 27 маенда төзелгән (ТАССР).

Эчтәлек [ашеру]
1 Географик мәгълүмат
1.1 Рельеф
1.2 Климат
1.3 Чиктәшлек
1.4 Файдалы казылмалар
1.4.1 Нефть
1.4.2 Күмер
1.4.3 Башка файдалы казылмалар
1.5 Су ресурслары
1.5.1 Жир асты сулары
1.6 Саклана торган табигый территорияләр
2 Тарих
2.1 Татарстан Республикасы
3 Халык
3.1 Төпләр
3.2 Дин
3.3 Торак пунктлар
4 Мәдәният
5 Фән һәм мәгариф
6 Административ-территориаль бүленеш
7 Икътисад
7.1 Транспорт
7.1.1 Тимер юл транспорты
7.2 Тышкы икътисади элементләр
8 Дәүләт төзелеше
8.1 Конституция

Татарстан

Байрак

Илтамга

Башкала Казан

Халык саны 3 894 120 (1 гыйнвар 2021)

Нигезләнган 1920

Сәгать кушагы Мәскәу вакыты

Рәсми тел Рус теле, татар теле

География

ИЖБ Россия

Майдан 67,847 квадрат километр

Координатлар 55.55°N 50.93°E

RU-TA

Дәүләт башлыгы Татарстан Республикасы исеми

Президенты

Дәүләт башлыгы Рөстәм Миңнеханов

Хөкүмәт Алексей Песошин

башлыгы

бән Новгород Казан Уфа Самара

Wikimedia | OpenStreetMap

Икътисад

Акча берәмлеге Рәсәй сумы

Башка мәгълүмат

Ярдәм

Татарча Викиләр?

Самостоятельные:

- * Википедия
- * Викисловарь
- * Викиучебник

На стадии инкубации:

- * Викигид
- * Викиновости
- * Викицитатник

Не начат:

- * Викиверситет

В многоязычных:

- * Викитека
- * Мета-Вики
- * Викивиды
- * Викиданные
- * Викиновости (в русск.)
- * Викимедиа РУ
- * Викисклад

Все ссылки на:

<https://w.wiki/4YfX>

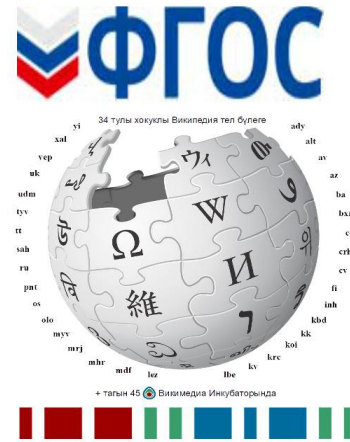
Кайбер әһәмиятле проектара инициативалар

Сәләт ВикиМәктәбе

Вики-марафончылар

fgos.wiki

ВИКИМЕДИЯ
RU

Әдәбият буенча зачәт урынына

Википедия
Ирекле энциклопедия

Баш бит
Эчталык
Исемлек
Очраклы бит
Хәзерге вакыйгалар

Катнашу
Җәмгыять үзәге
Бахаслек
Соңгы үзгәрешләр
Яңа битләр
Белешмә
Игана итү

Кораллар
Бирегә нәрсә сылтый
Бәйләнешле үзгәрешләр
Файл төяү
Махсус битләр
Даими сылтама
Бит турында мағлұмат
Бу биткә (чыганакка) җибәрү
Викимәгълүмат элементы

Бастыру/чыгару
Китاپ булдыру
PDF форматында күчереп алу
Басма версия

Башка проектларда
Викикыентык

Башка телләрдә

italiano
français
English
Azərbaycanca
Башҡортса
Suomi
Қазақша
Кыргызча
Polski
Русский
Türkçe

Татарстанлылар һәм башка татарларның игелекле куллары кирәк. Татарча Википедия & со. @ ТР Дәүләт Советы - <https://w.wiki/4Yzp>

Галимжан Ибраһимов

Википедияда Ибраһимов фамилияле башка кешеләр турында да мәкаләләр бар.

[үзгәртү | вики-текстны үзгәртү]

Бу мәкаләнең латин әлифбасындагы итезәге бар.

Галимжан Гыйрфан улы Ибраһимов (26 февраль (12 март) 1887, Солтанморат, Стәрлетамак өязе, Уфа губернасы, Русия империясе — 21 гыйнвар 1938, Казан, ТАССР, ССРБ) — татар әдәбияты классигы, язучы, әдәбият һәм тел галиме, публицист, тәнкыйтче, тарихчы, җәмәгәт һәм сәясәт-дәүләт эшлеклесе. Хезмәт Батыры (1932).

Эчталык [яшерү]

- Тормыш юлы
 - «Галия» мәдрәсәсе
 - Казан
 - Инкыйлаб эшләре
 - Инкыйлабтан соң эшчәнлеге
 - Соңгы еллари
- Шәхси тормышы
- Иҗаты
 - Яуучының 1917 елга кадәрге әдәби иҗаты
 - Совет чорындагы әдәби иҗаты
- Библиографиясе
- Истәлек
- Моны да карагыз
- Чыганаклар
- Искәрмәләр
- Тышкы сылтамалар

Тормыш юлы [үзгәртү | вики-текстны үзгәртү]

Галимжан Ибраһимов 1887 елның 12 мартында Уфа губернасы Стәрлетамак өязе (хәзер Авыргазы районына карый) Солтанморат исемле татар авылында туа. Галимжан башта туган авылында белем ала, 3 сыйныфлы рус мәктәбене дә йөри. 1896 елның көзендә әтисе Галимжанны һәм аның бертуганын Ырынбурдагы мәдрәсәгә илтә. 1905 елгы инкыйлаб дулкыннары тәэсирендә, шәкертләр, иске тәртипләргә риза булмыйча баш күтәрәләр, һәм Галимжан мәдрәсәдән куыла.

«Галия» мәдрәсәсе [үзгәртү | вики-текстны үзгәртү]

Аннари ул Уфага китә һәм «Галия» мәдрәсәсенә укырга керә. Аның әдәби иҗат эшчәнлеге шул вакытта башлана. 1907 елда аның беренче хикаясе — «Эски шәкертнең мәдрәсәдән куылуы» басылып чыга. «Галия»дән киткәннән соң, Галимжан Ибраһимов Әстерханга була, Урал якларына бара, казакъ далаларына китеп, балалар укыта башлый.

Казан [үзгәртү | вики-текстны үзгәртү]

Белемен күтәрү һәм әдәби эш белән шөгыйльәнү өчен 1909 елда Казанга килә. Ләкин сәяси ышанычсыз саналган яшь татар әдибене югары уку йортларына кереп уку мөмкинлеге табылмый. Казанда яшәгән бу беренче чорында (1909-1912) Г. Ибраһимовның иҗаты активлаша. Ул үзенең революциягә кадәрге иҗатында романтик рухтагы хикаяләрен («Яз башы», «Дингездә» «Иез ел злек», «Сею-сагадәт», «Уты сунган жаһаннам», «Карақ мулла» һ. б.) һәм «Яшь йөрәкләр» (1912) исемле романын яза.

Г. Ибраһимов әдәби тәнкыйт һәм публицистика өлкәсендәге эшчәнлеген дә киң җәелдереп җибәрә. Мәкаләләрендә ул татар әдәбиятының барышына, аерым жанрларның үсешенә, гомумән татар матбугатына, сангатыкә, милли театрга, әдәби телгә, тарихка бәйләнешле төрле актуаль мәсьәләләргә күтәрел чыга һәм аларны заманның алдынгы идея-эстетик карашлары нигезендә хәл итәргә омтыла.^[3]

Инкыйлаб эшләре [үзгәртү | вики-текстны үзгәртү]

1912 елның ахырында Г. Ибраһимов Казанга Кивекә китә һәм ала килә айга укып чыккан ике елдан тышарак сыйфатында укыткандагы иҗат йөри һәм балалар укыта. Бу иҗатта Кивекә

Галимжан Ибраһимов

Туган	Ибраһимов Галимжан
Телдә исем	Гыйрфан улы
Туган	12 март 1887
	Солтанморат авылы, Стәрлетамак өязе, Уфа губернасы, Русия империясе
Үлгән	21 гыйнвар 1938 (50 яшь) Казан, ТАССР, ССРБ
Күму урыны	Архангел зираты
Яшаган урын	Мештери урамы, 33 ^[1] Ялта
Милләт	татар
Ватандашлыгы	 Русия империясе, ССРБ
Өлма-матер	«Галия» мәдрәсәсе
Һенәре	язучы, филолог, публицист, тарихчы, җәмәгәт эшлеклесе
Эш бирүче	Валия мәдрәсәсе ^[2] һәм «Галия» мәдрәсәсе
Җефет	1) Гөлсем Мөхәммәдова 1923-1933 2) Хәдичә Фәтхуллина Рәстәм (1926-1931)
Балалар	
Ата-ана	<div><ul style="list-style-type: none">Гыйрфан (әти)Бибиһасәнә (әни)</div>
Бүләк һәм премияләре	 Хезмәт Батыры

Высшая школа нац. культуры и образования ИФМК КФУ

Концепция проекта

стимулирования

создания и размещения

татароязычного

контента в Википедии

<https://w.wiki/3Z2b>

Методология

обеспечения

прозрачности

оценки вклада

участника

<https://w.wiki/3YwY>

6 бүлек. Вики Россиядә һәм дөньяда:

Болар кем?
Аларны кем таний?
Нишлиләр?
Ни файда?
Кая илтә бу мине?

Офлайнда да очрашлар

Татарстанлылар һәм башка татарларның игелекле куллары кирәк. Татарча Википедия & со. @ ТР Дәүләт Советы - <https://w.wiki/4Yzр>

Россия конференцияләре

Сотрудничество вики-волонтеров России с институтами Республики Татарстан

Онлайн форум-диалог «Языковая политика: общероссийская экспертиза», ФАДН, 18.12.2020

Фархад Фаткуллин, материалы - w.wiki/qT8

Опубликовано на условиях свободной лицензии [Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)
Основание в России - ст. 1286 Гражданского Кодекса Российской Федерации

Миссия: Обеспечить процветание языков и культурного наследия в эру цифровых граждан.

Сотрудничество вики-волонтеров России с институтами Республики Татарстан

Казань, 25.02.2021, Фархад Фаткуллин

Материалы в Интернете: слайды <https://w.wiki/32RD>, тезисы <https://w.wiki/354N>

Секция «Вопросы сохранения, изучения и преподавания родных языков»

Конференция «Сохранение и поддержка этнокультурного и языкового многообразия — важнейший фактор укрепления общероссийского единства»

Совместное заседание Комиссии Общественной палаты Российской Федерации по гармонизации межнациональных и межрелигиозных отношений, Комиссии ОП РФ по вопросам развития культуры и сохранению духовного наследия совместно с Общественной Палатой Республики Татарстан

Опубликовано на условиях свободной лицензии [Creative Commons Attribution Share Alike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)
Основание в России - ст. 1286 Гражданского Кодекса Российской Федерации

ФАДН России, 18.12.2020, Онлайн

Обществ. палаты РФ и РТ, 25.02.2021, Казань

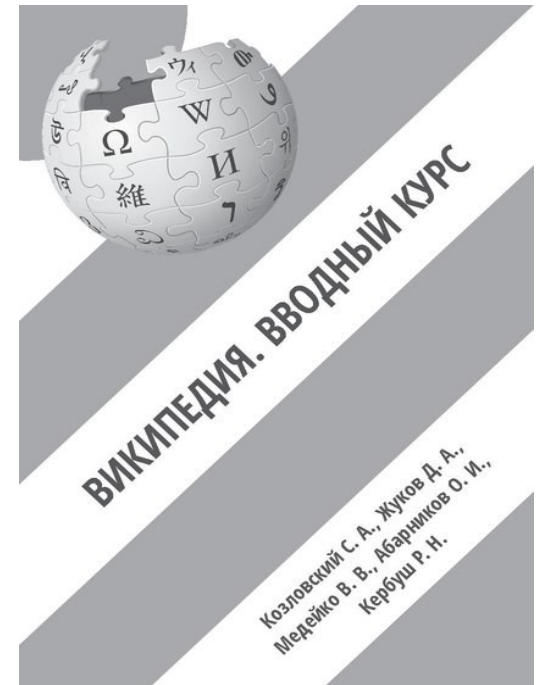

Татарстанлылар һәм башка татарларның игелекле куллары кирәк. Татарча Википедия & со. @ ТР Дәүләт Советы - <https://w.wiki/4Yzp>

МГУ, МФТИ, МИФИ, ВШЭ, РАНХиГС, УрФУ, ПетрГУ и т.д.

Пресс-релиз Викимедиа РУ от 18.12.2020 - <https://w.wiki/3ZkT>

Методическое пособие для вузов России - <https://w.wiki/HPv>

Онлайн-курс - <https://stepik.org/course/100094>

Татарстанлылар һәм башка татарларның игелекле куллары кирәк. Татарча Википедия & со. @ TP Дәүләт Советы - <https://w.wiki/4Yzr>

Урта, төп һәм башлангыч

Ни файда?

Информационная грамотность населения

Повышение глобальной узнаваемости

Передовые социальные технологии

Международное доверие, всевозможные
партнёрства и рост деловой активности

Надёжная бесплатная резервная копия

Мәдәният хужаларына эверелергә теләмисезме?

Каждый любящий
Татарстан, его
жителей, татарский
язык и культуру
является
полноправным
инвестором в
общечеловеческое
наследие.

Викимедиа жәмгыятең
татар телле катнашучылары
төркеме

